

Lausunto

12.09.2022

Asia: VN/34178/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi tuloverolain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta luonnollisten henkilöiden omaisuuden arvonnousutulon johdosta määrättävän veron käyttöönottamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

VERONMAKSAJAIN KESKUSLIITTO RY

LAUSUNTO

12.9.2022

Valtiovarainministeriö

Lausuntopalvelu.fi

Lausuntopyyntö 12.8.2022

VM/188:00/2021; VN/34178/2021

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE LAEIKSI TULOVEROLAIN JA ERÄIDEN MUIDEN LAKIEN MUUTTAMISESTA LUONNOLLISTEN HENKILÖIDEN OMAISUUDEN ARVONNOUSUTULON JOHDOSTA MÄÄRÄTTÄVÄN VERON KÄYTTÖÖNOTTAMISEKSI

1. Yleisarvio luonnostellusta uudistuksesta ja sen aikataulusta

Luonnollisten henkilöiden maastamuuttoveroa ei tule säätää luonnostellun hallituksen esityksen pohjalta. Luonnos on hyvin puutteellinen ja keskeneräinen ja sen toteuttamisesta aiheutuisi merkittäviä haittoja ja kustannuksia, joihin suhteutettuna mahdolliset hyödyt ja verotuotto jäisivät vähäisiksi.

Luonnoksen mukainen maastamuuttoverotus olisi hallinnollisesti raskas ja monimutkaistaisi verotusta. Veron oikeudenmukainen ja tehokas toimeenpano olisi käytännössä hankalaa. Merkittäviä ongelmia liittyisi muun muassa verotuksen toimeenpanossa tarvittavien tietojen saantiin ja omaisuuden arvonmääritykseen.

Esitetty sääntely ja ehdotetun arvonnousutulon laskeminen on monine poikkeuksineen ja erityispiirteineen varsin vaikeaselkoista ja monesti tulkinnanvaraista. Verovelvollisten, joita sääntely koskee, tulisi olemaan työlästä selvittää sääntelyn sisältöä ja omien velvoitteidensa laajuutta maasta muuton yhteydessä.

Esityksen mukainen maastamuuttovero haittaisi osaltaan kansainvälisesti kilpailtujen osaajien saantia Suomeen ja lyhentäisi heidän oleskeluaan Suomessa. Tässä mentäisiin päinvastaiseen suuntaan, kuin mihin pitäisi pyrkiä. Investointiedellytyksistä ja Suomen houkuttelevuudesta huolehtiminen on tärkeää myös verotuksessa. Uusia hallinnollisia ja verotukseen liittyviä kynnyksiä Suomeen sijoittumista harkitseville startup-yrittäjille, osaaville työntekijöille sekä heidät palkkaaville yrityksille ei tule pystyttää. Esitetyn kaltaisen uuden veron säätäminen olisi erityisen kyseenalaista ajankohtaisessa kansainvälisessä tilanteessa, jossa Suomen houkuttelevuudesta investointien kohteena on kannettava tavallistakin enemmän huolta.

Valtiovarainministeriö laati hallitusohjelman liitteessä esitetyn kirjauksen pohjalta selvityksen luonnollisten henkilöiden maastamuuttoverotuksesta (valtiovarainministeriön julkaisuja 2020:9). Tämä selvitys ei puoltanut maastamuuttoveron käyttöönottoa. Veromalli monimutkaistaisi Suomen verojärjestelmää ja siitä aiheutuisi hallinnollista vaivaa ja kustannuksia. Veron tuotto jäisi luultavasti vaatimattomaksi. Haitallisia vaikutuksia oli nähtävissä Suomen kilpailukykyyn, kiinnostavuuteen sijoituskohteena, maahan- ja maastamuuttoon sekä taloudelliseen tehokkuuteen. Ruotsissa vastaavaa veromallia oli myös ehdotettu, mutta tarkemman harkinnan ja lausuntopalautteen perusteella sen käyttöönotosta oli siellä luovuttu.

Myös Suomessa tarvitaan nyt viileää harkintaa ja selkeä aikalisä tälle ongelmalliselle verohankkeelle, joka on syytä laittaa perusteelliseen jatkovalmisteluun. Tällöin on selvitettävä myös vähemmän haitallisia ja verojärjestelmään paremmin sopivia tapoja edistää luonnoksen taustalla olevia sinänsä ymmärrettäviä tavoitteita maastamuuttoon liittyvän verosuunnittelun hillitsemiseksi ja veropohjan aukkojen tilkitsemiseksi.

** Veronmaksajain Keskusliitto ei puolla luonnoksen mukaisen arvonnousuveron käyttöönottoa. Esitetyssä muodossa arvonnousuvero ei asettuisi luontevasti verojärjestelmään ja siitä aiheutuisi merkittäviä haittoja ja kustannuksia, joihin suhteutettuna mahdolliset hyödyt ja verotuotto jäisivät hyvin vähäisiksi. Esityksen taustalla olevia tavoitteita on voitava edistää vähemmän haittoja aiheuttavalla tavalla.

** Mikäli arvonnousuveroa kuitenkin kaikesta huolimatta päädytään esittämään säädettäväksi, Veronmaksajain Keskusliitto edellyttää perusteellista jatkovalmistelua, jossa korjataan keskeneräisen luonnoksen huomattavat puutteet.

2. Huomioita luonnoksesta

Arvonnousuveron käyttöönotto olisi toteutuessaan niin merkittävä ja myös periaatteellinen muutos vakiintuneeseen verojärjestelmään, että siihen liittyvät perustelut, vaikutusarviot ja riskit tulisi käsitellä hallituksen esityksessä mahdollisimman kattavasti. Luonnos hallituksen esitykseksi on tässä suhteessa huomattavan puutteellinen ja keskeneräinen, joten koko esitys edellyttää vielä kokonaisuutena perusteellista harkintaa ja jatkovalmistelua. Seuraavassa esitetään huomioita muutamiin luonnoksen yksityiskohtiin:

** Arvonnousutulon verotuksen kohdistaminen omaisuuden lahjoitukseen ei olisi tasa-puolista eikä verojärjestelmän kannalta johdonmukaista, ja johtaisi monesti kaksinkertaiseen verotukseen

Arvonnousutulon verotuksen kohdistaminen lahjoituksiin ei olisi verojärjestelmän perusrakenteen mukaista. Omaisuuden lahjoitukseen kohdistuu lahjavero, jonka maksaa lahjansaaja. Lahjat eivät kuulu tuloverotuksen piiriin, eikä lahjan antamisesta synny mitään tuloa lahjanantajalle. Käytännössä lahjoitetun omaisuuden arvonnousun verottaminen lahjanantajan tulona voisi helposti johtaa saman luovutuksen verotukseen sekä antajan tulona että saajan lahjana. Näin kävisi esimerkiksi silloin, kun lahjansaaja asuu Suomessa. Verotuskohtelu olisi myös huomattavasti ankarampaa verrattuna kotimaiseen lahjoitukseen, mikä olisi kyseenalaista myös EU-oikeuden kannalta.

** Osittaisen luovutuksen verokohtelu jää epäselväksi

Oletettavasti varsin tavallinen tilanne on, että henkilö realisoi vain osan esitetyn arvonnousuveron kohteena olevasta omaisuudestaan. Luonnoksessa jää epäselväksi, miten tällaisessa tilanteessa vero lasketaan ja veronalaisen arvonnousutulon alarajaa sovelletaan. Jos arvonnousuvero toteutetaan, verovapauden alarajasta yksittäisen omaisuuserän luovutustilanteessa on säädettävä täsmällisesti ja asia on myös perusteltava huolellisesti.

** Veron soveltamisrajat ovat tarpeettoman alhaiset esityksen tavoitteen kannalta

Luonnoksen mukaan esityksellä tähdätään verosuunnittelumahdollisuuksien heikentämiseen tilanteissa, joissa henkilö muuttaa useiden vuosien ajaksi maasta toiseen verotussyistä. Tällaiseen maastamuuttoon liittyy merkittäviä kustannuksia ja vaivaa, joten oletettavasti siihen ryhdyttäisiin vain huomattavan suuren verohyödyn takia. Tällöin myös arvonnousuveron soveltamisrajojen tulisi olla huomattavan korkeita, jotta veroa ei tarpeettomasti kohdistettaisi muista kuin verotussyistä tapahtuviin tavanomaisiin muuttotilanteisiin. Luonnoksessa esitetyt soveltamisrajat ovat esityksen tavoitteiden näkökulmasta tarpeettoman alhaisia, ja niitä pitäisi merkittävästi korottaa, mikäli arvonnousuvero säädetään.

** Verotuksen lykkäämistä on erikseen anottava – lykkäystä tultaisiin oletettavasti anomaan lähes aina, joten lykkäys tulisi myöntää oletusarvoisesti

Luonnoksen mukaan pääsääntö olisi arvonnousutulon verottaminen sen verovuoden tulona, jona Suomesta pois muuttamista edeltävä päivä on ollut. Verovelvollisen pitäisi siten erikseen vaatia verotuksen lykkäämistä siihen verovuoteen, jonka aikana omaisuus tosiasiallisesti luovutetaan. On kuitenkin oletettavaa, että maasta muuttavat henkilöt vaatisivat lähes aina arvonnousutulon verotuksen lykkäämistä. Näin varsinkin EU- ja ETA-alueille tapahtuvissa muutoissa, joissa Verohallinto ei voisi luonnoksen mukaan vaatia vakuutta veronmaksun turvaamiseksi. Lykkäys tulisikin myöntää oletusarvoisesti, mikä estäisi arvonnousutulon tahattomat realisoitumiset.

** Aiemmin realisoituneiden luovutustappioiden sekä arvonnousutulon laskennallisen tappion vähennyskelpoisuuden rajoitukset eivät ole johdonmukaisia ja perustelut puuttuvat

Luonnoksen mukaan aiemmin realisoituneita luovutustappiota ei voitaisi vähentää omaisuuden arvonnousutulosta, joka ollaan kuitenkin säätämässä veronalaiseksi pääomatuloksi. Arvonnousutulo ja luovutusvoitto olisivat luonteeltaan samanlaista tuloa, joten verojärjestelmän johdonmukaisuuden vuoksi olisi perusteltua, että arvonnousutulon laskennallinen tappio voitaisiin vähentää luovutusvoitoista ja vastaavasti luovutustappio arvonnousutulosta. Muu ratkaisu pitäisi perustella huolellisesti, mutta luonnoksessa edellä mainittuja vähennyskelpoisuuden rajoituksia ei perustella. Huomautus ”ei voida pitää tarkoituksenmukaisena” ei ole perustelu.

** Omaisuuden käyvän arvon määrittäminen on usein hankalaa, mikä aiheuttaa verovelvollisille hallinnollista taakkaa ja ennustettavuusongelmia

Arvonnousutulon verottamiseen liittyvästä ilmoitusvelvollisuudesta määrättäisiin erikseen Verohallinnon päätöksellä. Verovelvollisella ei kuitenkaan olisi esitysluonnoksen mukaan ilmoitusvelvollisuutta, jos hänen omaisuutensa tai sen laskennallinen arvonnousutulo jäisi soveltamisrajan alle. Tämän takia verovelvollisen tulisi voida arvioida ja arvostaa omaisuutensa muuttohetken mukaisiin arvoihin selvittääkseen sen, millaisia veronmaksu- ja ilmoitusvelvoitteita muuttoon liittyy. Omaisuuden arvonmääritys on kuitenkin monesti vaikeaa muun muassa listaamattomien yritysten tapauksessa. Tämä synnyttää helposti epävarmuutta ja voi aiheuttaa kohtuutonta hallinnollista taakkaa verovelvollisille.

** Veron takautuva voimaantulo on estettävä

esitysluonnoksen perusteluista ei käy ilmi sääntelyn suhdetta tuloverolain ns. kolmen vuoden sääntöön tai sitä, sovelletaanko sääntelyä henkilöihin, jotka ovat fyysisesti muuttaneet pois ennen lain voimaantuloa. Esitysluonnoksesta ei myöskään käy ilmi, tarkoitetaanko esimerkiksi ehdotetussa TVL 45 b §:m 1 momentissa muutolla ja muuttovuodella tosiallista, fyysistä muuttoa vai verovelvollisuusaseman muutoshetkeä. Lain takautuvan soveltamisen estämiseksi mahdollista arvonnousutulon verotusta ei tule soveltaa sellaisiin henkilöihin, joiden tosiasiallinen maastamuutto on tapahtunut ennen lain voimaantuloa.

Teemu Lehtinen

Kati Malinen

Toimitusjohtaja

Lakiasiaintohtaja

Lehtinen Teemu
Veronmaksajain Keskusliitto ry